

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

קדימת כהן גדול בקרבנות, שתי הלחם, ולחם הפנים

(שנינו במשנה) שכהן גדול מקריב חלק בראש, ונוטל חלק בראש.

(י"ז ב') **תנו רבנן**: כיצד מקריב חלק בראש? אומר עולה זו אני מקריב, מנחה זו אני מקריב. כיצד נוטל חלק בראש? אומר חטאת זו אני אוכל, אשם זה אני אוכל.

ונוטל חלה משתי חלות (בחג השבועות).

ארבע או חמש (בכל שבת ושבת) ממעשה לחם הפנים.

רבי אומר: לעולם חמש, שנאמר¹ "וְהִיְתָה (מנחת לחם הפנים) לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו", מחצה לאהרון (כהן גדול), ומחצה לבניו.

הא גופה קשיא! אמרת, נוטל חלה אחת משתי חלות. מני? רבי היא, דאמר פלגא שקיל. אימא מציעתא, ארבע או חמש ממעשה לחם הפנים, אתאן לרבנן, דאמרי לא שקיל פלגא. אימא סיפא, רבי אומר: לעולם חמש. רישא וסיפא רבי, ומציעתא רבנן?

אמר אביי: רישא ומציעתא רבנן (דאמרי לא שקיל פלגא, אלא בציר מפלגא). (ודקשיא לך חלה דשתי לחם, דשקיל לה כולה) ומודו רבנן בפרוסה, דלאו אורח ארעא למיתבה לכהן גדול?²

(י"ח א') ומאי ארבע או חמש (מתי ארבע ומתי חמש)?

לרבנן (דפליגי עליה דרבי יהודה, סוכה נ"ו א') דאמרי: (משמר) נכנס נוטל שש, ויוצא נוטל שש. ושכר הגפת דלתות לא (שקיל משמר הנכנס), (נמצאו כולן באות ומחלקות, וכהן גדול חולק עם שתיהן) משתים עשרה בעי מיפלג (ומחצה שלם אינו נוטל), בציר חדא מפלגא, חמש שקיל.

לרבי יהודה דאמר נכנס נוטל שבע, שתיים בשכר הגפת דלתות, ויוצא נוטל חמש. מעשר בעי מיפלג, בציר חדא מפלגא, ושקיל ארבע.

רבא אמר: כולה רבי היא (דאמר פלגא שקיל), וסבר לה כרבי יהודה. ואלא מאי ארבע? הא חמש בעי למשקל! לא קשיא, הא דאיכא משמר המתעכב, הא דליכא משמר המתעכב. אי איכא משמר המתעכב, משמונה בעי למפלג ושקיל ארבע. אי ליכא משמר המתעכב, מעשר בעי למפלג ושקיל חמש.

אי הכי, מאי רבי אומר לעולם חמש? קשיא.

¹ ויקרא, פר' אמור, כד, ט.

² דלאו אורח ארעא למיפרסיה, ולמיתב פרוסה לכהן גדול. רש"י.

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

בעזרה ש"ת
טז אייר תשפ"א
מסכת: יומא | פרק: א | דף: י"ז-י"ח

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

שיטות הראשונים

כהן גדול נוטל חלק בראש: כתב המאירי, שנוטל חלק בראש, אע"פ שלא הקריבה, ולא זרק את דמה. ושדין זה בכל קדשי המקדש. אבל בקדשי הגבול, הוא בהם כשאר כהנים.³ **הרמב"ם** כתב, שאוכל מן הקרבנות הנאכלין איזו כמות שירצה. ודעת רבינו יהונתן מלוניל, שנוטל חלק בשווה לשאר כהנים, אלא שהוא קודם להם.⁴

האם כהן גדול נוטל מחצה או פחות: פסק הרמב"ם כרבי, דלעולם כהן גדול נוטל מחצה.⁵ ולגבי פלוגתא דרבי יהודה ורבנן, פסק הרמב"ם כרבנן, דנכנס נוטל שש ויוצא נוטל שש, וא"כ כהן גדול נוטל שש חלות לעולם. חוץ ממקרה שיש משמר המתעכב, הנוטל שתי חלות, ונשארו רק עשר חלות לחלוקה, אז כהן גדול נוטל חמש.⁶

³ כמבואר בתוספתא (יומא א,ה), וכפי שמציין המאירי. וכן פסק ברמב"ם (הל' כלי המקדש ה,יב).

⁴ זה לשונו: לפי שכל כהן גדול בכל השנה, מקריב חלק בראש, ראש הוא להקריב כל חלק שיבחר. ונוטל חלק בחלוקת אכילת קדשים, בראש, מנה יפה שיבחר לו. אבל החלקים היו שוין, אלא שיש בני אדם שבחר בחתיכה אחת מחברתה. מקורות: מאירי (י"ז ב', ד"ה כבר ביארנו). רמב"ם (פיה"מ א,ב). רבינו יהונתן (בפירושו על משנה ב).

⁵ זה לשונו: "כהן גדול לעולם נוטל מכל משמר חצי החלות שזכה בהן, שנאמר: 'וְהִיתָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו' (ויקרא כד,ט) - מִחֲצָה לְאַהֲרֹן וּמִחֲצָה לְבָנָיו. וְאֵין כֹּהֵן גָּדוֹל נוֹטֵל פָּרֶס, שְׁאֵין זֶה כְּבוֹדוֹ." וביאר בליקוטי הלכות, שפסק כרבי משום שבכמה סוגיות (בבא בתרא קמ"ג א', סנהדרין כ"א א', עבודה זרה י' ב') מבואר כרבי. ומה שכתב הרמב"ם שאין כהן גדול נוטל פרס, הקשה הלחם משנה, אי פסק כרבא, אם כן מנא ליה דאין כהן גדול נוטל פרס, הא אין זה אלא לפי האוקימתא של אביי. ועיי"ש. ובליקוטי הלכות כתב, שבסברא זו אין רבא חולק על אביי.

⁶ ליקוטי הלכות. מקורות: רמב"ם (הל' תמידין ומוספין ד,יב-יד; ח,יא).